

Doelstelling

- Meer inzicht krijgen in seksuele ontwikkelingsprocessen in samenhang met de sociale, emotionele, cognitieve en fysieke ontwikkeling van kinderen en jongeren
- Bijdragen aan seksuele emancipatie en seksuele gezondheid
- Bijdragen aan de ontwikkeling van relationele openheid, interactionele vaardigheid en verantwoordelijkheidsgevoel
- Ouders, opvoeders, onderwijsgevendenden, voorlichters en hulpverleners ondersteunen door middel van effectieve overdracht van onderzoekskennis
- Discussies bevorderen in kringen van juristen, sociologen, overheidsfunctionarissen en politici over de maatschappelijke en juridische vormen en kaders die nodig of nuttig zijn voor de onder bovenstaande punten genoemde ontwikkeling

Prioriteiten

Prioriteit krijgt onderzoek dat:

- seksualiteit opvat als deel van een bredere ontwikkeling en de onderlinge samenhang daarbinnen zichtbaar maakt
- plaatsvindt vanuit de ontdekkings-, actie- en belevingswereld van kinderen en jeugdigen
- aandacht besteedt aan relevante sociaal-emotionele vaardigheden en competenties bij jeugdigen op het moment dat zij gaan experimenteren met erotisch en seksueel getinte interacties
- kan verduidelijken hoe kinderen en jeugdigen hun (soms fragmentarische) kennis, ervaring en waardering integreren in wat voor hen een waardevolle manier van samenzijn is

en rekening houdt met:

- de verschillen in ontwikkeling tussen jongens en meisjes
- de plaatsbepaling ten opzichte van de dominante waarden in hun omgeving
- de maatschappelijke en morele context waarin seksualiteit gestalte krijgt

Terreinafbakening

• 0 tot 16 jaar

Het programma heeft betrekking op de seksuele ontwikkeling, beleving en seksuele gezondheid van kinderen en jeugdigen in de leeftijd van 0 tot 16 jaar (16 jaar is de wettelijke leeftijdsgrens voor het vrij aangaan van seksuele contacten en relaties). Het gaat hier om de seksuele ontwikkeling in brede zin, zoals hierboven aangegeven.

• Multifactorieel

Naast beschrijvend onderzoek van de verschillende fasen in de seksuele ontwikkeling komt ook onderzoek aan bod naar de positieve dan wel negatieve invloed van individuele en sociale factoren, zoals temperament, sociabiliteit, gezinsklimaat, maatschappelijke invloeden via school, vrienden, media op de seksuele ontwikkeling en seksuele gezondheid. Onderzoek naar (determinanten van) problemen in de seksuele ontwikkeling en seksuele gezondheid past binnen dit programma. Dit soort onderzoek is van belang voor voorlichting en preventie en meer in het algemeen voor het beleid op het terrein van 'Public Health'. In het onderzoek zal steeds aandacht worden besteed aan de invloed van sekse, cultuur en etniciteit op de ontwikkeling en beleving. Het gaat dan met name om de eisen die hiermee verbonden zijn en de wijze waarop de jongere zijn/haar positie daartegenover kiest en kan realiseren.

• Niveaus

Onderzoek zal in eerste instantie worden verricht op microniveau en waar relevant op meso- en macroniveau. Dat betekent dat, naast de ontwikkelingspsychologische, ook de sociaalseksuologische, cultureel antropologische, cultuurhistorische en juridische invalshoeken aan bod kunnen komen. Het gaat hier bij uitstek om een onderzoeksterrein waarbij een multidisciplinaire aanpak aangewezen is.

• Doelgroepen

De doelgroepen waarop het programma zich richt zijn, naast de primaire doelgroepen kinderen en jeugdigen, met name de intermediairs zoals ouders, professionals werkzaam in onderwijs en opvoeding, jeugdhulpverlening en kinderscherming, politie en justitie, wetgeving en rechtspraak, overheid en media.

• Twee-sporenbeleid

Gezien de uitgangspunten van het Fonds wordt een 'twee-sporenbeleid' gevoerd in de onderzoeksprogrammering;

- Het eerste spoor betreft inventariserend, beschrijvend, probleemopenlegend en inzichtgevend onderzoek, zoals hiervoor uiteengezet. Het accent zal hierop liggen, zeker de eerste tijd.

- Het tweede spoor betreft praktijkgericht en praktijk-ondersteunend onderzoek, alsmede ontwikkelings- en implementatieprojecten, met het doel om de deskundigheid van de verschillende groepen professionals te bevorderen en kennis te vermeerderen. In ontwikkelingsprojecten kunnen onderzoeksresultaten worden vertaald en toegepast in het veld. Het ontwikkelingstraject kan worden afgesloten met evaluatie- en effectonderzoek. Na eventuele bijstelling kan implementatie op bredere schaal plaatsvinden.

- **Buiten het kader**

Buiten het kader van dit programma valt onderzoek op het terrein van seksueel misbruik. Maar een aantal onderzoeksbevindingen die het programma oplevert zullen zeker van nut zijn voor de klinische praktijk van diagnostiek en behandeling van deze problematiek. Voor zover in onderzoeken naar de seksuele ontwikkeling seksueel misbruik aan de orde komt als een factor die (mede) van invloed is, wordt dit uiteraard meegenomen in de analyses. Ook onderzoek dat uitsluitend gericht is op pedofiele contacten en relaties, de zogenaamde transgenerationale relaties, valt buiten dit programma. Wel zal er aandacht zijn voor dit type relaties in het kader van het onderzoek naar de seksuele ontwikkeling en seksuele gezondheid.

Programma's

Op basis van de uitgangspunten en prioriteiten is het onderzoeksprogramma in drie deelprogramma's opgesplitst:

- **De seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen**

De seksuele ontwikkeling wordt gezien in samenhang met de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling. In onderzoek dient daarom aandacht te worden besteed aan de samenhang met deze ontwikkelingsaspecten.

- **Een sociaal-juridisch onderzoeksprogramma**

Thema's binnen dit onderzoeksprogramma zijn onder meer: de balans tussen bescherming en ruimte voor exploratie bij het seksuele leerproces, ontwikkelingen in de zedelijkheidswetgeving in samenhang of conflict met maatschappelijke ontwikkelingen.

- **Een sociaal-historisch onderzoeksprogramma**

Hierin passen thema's als: ontwikkelingen sinds de jaren vijftig op het gebied van seksualiteit van kinderen en jeugdigen wat betreft codes en praktijken, de veranderende verhouding tussen ouders en kinderen, de positie van jeugdigen in de samenleving

Beoogde resultaten

Publicaties

- Onderzoeksrapporten en (internationale) wetenschappelijke publicaties over de seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen van 0 tot 16 jaar, in het bijzonder over de verhouding tussen de seksuele ontwikkeling en de algemene ontwikkeling. Aansluitend over de wijze waarop ouders en professionals hiermee omgaan, alsmede de kennis, lacunes en problemen die men op dit gebied heeft.
- Vakpublicaties bestemd voor onderwijsgeevenden, werkers in de gezondheidszorg en anderen die met dit onderwerp te maken hebben.

- Eén of meer boeken en een aantal tijdschriftartikelen specifiek gericht op ouders en opvoeders.
- Publicaties/berichten in kranten, tijdschriften en andere media bestemd voor het grote publiek.
- Een programma deskundigheidsbevordering voor enkele groepen intermediairs eventueel in combinatie met een voorlichtingsprogramma voor de primaire doelgroep, voorzien van handleiding voor de intermediairs.

Implementatie

- Het Fonds vindt het belangrijk dat resultaten beschikbaar komen voor de praktijk van voorlichting, hulpverlening en preventie, justitieel beleid en wetgeving, en dat daarmee al bij de opzet van het onderzoek wordt rekening gehouden. Bij de beoordeling van voorstellen zal uitdrukkelijk ook naar dat aspect worden gekeken.